

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 16_35-1935)

Originalt emne

Socialvæsen

Socialvæsen/Kommunehjælp

Uddrag fra byrådsmødet den 19. december 1935 - side 21

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 16_35-1935)

Indstilling fra Socialudvalget om Bevilling af Tillægshjælp i Henhold til Lovens § 293, Stk. 2.

Et Mindretal i Udvalget kan ikke tiltræde Indstillingen, men foreslaar, at en Del af de paa Listerne opførte Personer nægtes Tillægshjælp.

Borgmesteren erindrede om, at Sagen blev udsat efter at være behandlet i et lukket Møde; men da det var et Principsspørgsmaal, havde Taleren taget den med for aabne Døre.

Chr. Nielsen vilde paa Flertallets Vegne anbefale den foreliggende Indstilling. Ingen kunde faa Tillægshjælp til sin forsikringsmæssige Understøttelse, medmindre

Kommunalbestyrelsen godkender det med 2/3 Majoritet; det var sket mange Gange tidligere, hvor Byraadet havde tiltraadt det uden Afstemning, og Socialudvalget havde opfattet det som en Tillid til Udvalget i dets vanskelige Arbejde. Taleren forstod ikke rigtigt, hvorfor Mindretallet nu efter 1½ Aars Forløb pludselig indtager Særstilling. Paa et saa stort Kontor som Aarhus var man nødt til at have visse Hovedregler og Trangsgrænser, og det var anerkendt af Ministeriet, at man kan opstille visse Regler at yde Hjælp efter, naar det ligger indenfor Folkeforsikringslovens Rammer; men hvis en Mand yderligere skulde have Hjælp til sin Husleje, saa faldt det udenfor Rammerne og skulde godkendes af Byraadet. Her var det, at den borgerlige Gruppe nu havde taget Særstilling overfor en Del Personer,

som gennem deres Arbejdsløshedskasse havde sikret sig 15-28 Kr. ugentlig i Understøttelse. Det var beklageligt, at de Konservative nu havde ønsket at tage Særstandpunkt Man skulde nødig lave det saaledes, at de Arbejdsløse faar Opfattelsen af, at det ikke længere kan betale sig at forsikre sig, for det havde baade stor økonomisk og moralsk Værdi; men hvis man her fulgte Mindretallet, betød det, at for den Mand, som har sikret sig 21 Kr. i ugentlig Understøttelse, kan det betale sig at opgive Forsikringen og gaa over til Reglerne for Kommunehjælp. Hvis en Mand ikke kunde betale sin Husleje, var det hans lovmæssige Ret at blive forsørget efter Kommunehjælpens Regler, og derfor kunde de Konservatives Stilling have farlige Konsekvenser. Man havde nylig i Aarhus Stiftstidende læst en Beretning om en lille Pige i Horsens, som paa Grund af Underernæring var besvimet paa Socialkontoret. Bladets Stilling til denne Sag var forstaaelig, men det tydede ikke paa, at den konservative Gruppe dér kunde faa Støtte i sin Stilling, for det kunde føre til, at Børn i Aarhus kom i samme Situation. Socialudvalget havde faaet Henstilling fra Budgetudvalget om at spare, og det var der ikke noget at sige til, for der brugtes selvfølgelig mange Penge, men paa dette Punkt fandt Flertallet, at det var forkert at spare. Naar man saa tillige erindrede, at det var midt i Vinterens Hjerter, og at alle Priser nærmest var stigende, saa var der ingen saglig Begrundelse for nu at skifte Standpunkt.

I. C. Sørensen bemærkede, at denne Sag, som sidst behandledes for lukkede Døre, nu var sat for aabne Døre; det havde Mindretallet egentlig ønsket tidligere uden at faa Medhold, og Taleren havde derfor ikke noget imod, at det skete nu, selv om det maaske ikke helt stemte med Forretningsordenens § 2 (Borgmesteren: Det afgør Byraadet!). Her var Tale om to Ting, for def første i hvilket Omfang det sociale Udvalg kan bevilge disse ekstraordinære Understøttelser og udbetale dem, inden de er godkendt af Byraadet. Det var i hvert Fald en farlig Praksis, som Udvalget her var inde paa, at bevilge og udbetale Beløb, som kun kan godkendes af Byraadet med kvalificeret Majoritet, idet mindst 14 Medlemmer skal stemme derfor, og det var da heldigt, at Flertallet i Dag for første Gang i mange Maaneder havde alle 14 Medlemmer samlet. Som Forholdene nu var, blev Socialudvalget i Virkeligheden et Slags Overbudgetudvalg, der uden videre betaler ud, før det bliver vedtaget med Gyldighed af Byraadet; det var derfor Spilfægteri, naar man her skulde diskutere en Sag, som allerede var afgjort Pengene var jo udbetalt, og ingen vilde vel tro, at man fik disse Penge tilbage, hvis Byraadet nægtede Godkendelse. Maaske kunde man sige, at Chr. Nielsen personlig eller Udvalgets Flertal maatte hæfte for Beløbet, indtil det var vedtaget af Byraadet, men nogen Garanti var det vel ikke. Selv om

Socialudvalget var et mægtigt Udvalg, var det endnu ikke saa mægtigt, at det kunde bestemme alt udenom Byraadet Det andet, som i høj Grad var beklageligt, var dette, at disse Ting beror paa en skønsmæssig Afgørelse. Naar der var sket Henstilling fra Budgetudvalget om at administrere forsvarligt og tage Hensyn til Kommunens Økonomi, og naar man tog i Betragtning, at den konservative Gruppe havde strakt sig meget langt ogsaa med Hensyn til ekstraordinære Understøttelser, saa det mærkeligt ud, at Flertallet vil trække det endnu længere ud. Taleren skulde nævne et typisk Eksempel, nemlig en Mand, som havde arbejdet hos Frichs og i 11 Maaneder tjent 3360 Kr. Da han blev arbejdsløs, fik han 28 Kr. ugentlig i Arbejdsløshedsunderstøttelse; Flertallet mente, at han derudover burde have Ekstrahjælp til Huslejen, og det var dette, som Hr. Busch i Udvalget havde nægtet at gaa med til. Denne Mand havde altsaa ialt haft en Aarsindtægt paa ca. 3500 Kr. eller meget mere, end mange Arbejdere tjente ved Arbejde hele Aaret, og det var ganske urimeligt, at en saadan Mand skal have Ekstrahjælp. Her var ikke Spørgsmaal om Hjerte eller ikke, men om sund Fornuft, og i disse Tilfælde var Socialudvalgets Flertal langt udenfor Grænsen for sund Fornuft.

Chr. Nielsen hævdede, at Socialudvalget ikke kunde afslaa at yde en Mand Tillægshjælp, naar det var nødvendigt, men Sagen skulde snarest muligt forelægges Byraadet til Godkendelse. Lovens § 29 foreskrev, at ingen maa mangle det nødvendige til Livets Ophold, og denne Bestemmelse maatte gaa forud for alle andre Paragraffer. Udvalget kunde selvfølgelig ikke yde Ekstrahjælp i det uendelige, men hvis man skønnede, at en saadan var nødvendig, maatte den ydes, for Socialudvalget havde Ansvaret for, at ingen led Nød; man maatte derefter gaa til Byraadet og faa det godkendt, eventuelt for en længere Periode. Naar Landsretssagføreren ønskede, at Byraadet skal afgøre Spørgsmaalet, inden Hjælpen ydes, saa var det i mange Tilfælde umuligt. Taleren kunde ogsaa nævne Eksempler til den anden Side; men det kunde ikke bortforklare, at en Mand, som har tjent godt 3000 Kr. om Aaret, ufor skyldt kan komme i Nød og ikke kan betale sin Husleje; dog fik ingen Ekstrahjælp de første Par Maaneder, efter at de var blevet arbejdssløse. Man var i intet Tilfælde gaaet udenfor de Regler, som oprindelig blev vedtaget af Byraadet, og som man nu havde arbejdet efter i 1 ½ Aar.

Unmack Larsen fastslog, at det, som det her drejede sig om, i Virkeligheden var Socialudvalgets Beføjelse til at anvende Undtagelsesbestemmelsen i Lovens § 293 i større Omfang, og om der foreligger de særlige Grunde, som Lovbestemmelsen kræver, for at der kan ydes Tillægshjælp. Man havde i Aarhus i Hjælpekassens Tid været inde paa det

samme Princip med at yde Huslejhjælp, og dette Princip fulgte man, da Arbejdet efter Socialreformen begyndte, idet man fra alle Sider erkendte, at den nye Lov ikke burde betyde nogen Forringelse for de Understøttede, men derimod en Forbedring. Man lagde altsaa Hjælpekassens Understøttelsesregler til Grund og fandt det ogsaa rimeligt at give Tillæg til Arbejdsløshedsunderstøttelse, idet man erkendte, at den almindelige Understøttelse var utilstrækkelig til Livets Ophold, specielt til en saa stor Post som Husleje. Det af Landsretssagføreren fremdragne Eksempel var der intet mærkeligt ved, for naar Manden blev arbejdsløs, kunde man ikke vedblivende henvise til, at han havde tjent saa og saa meget; der vilde komme en Tid, hvor han trængte til Hjælp for at kunne betale sine Husleje. Lovens § 293 gav fuld Hjemmel til at yde dette Tillæg. Det var statistisk oplyst, at Huslejen i Aarhus, navnlig for de mindre Lejligheders Vedkommende, laa adskilligt over Huslejen andre Steder. I Maj Maaned indsendte Byraadet Andragende til Socialministeriet om at faa Tilskudet til Aldersrente- og Invaliderentyndere forhøjet, og Andragendet var særlig baseret paa Huslejens Størrelse i Aarhus. Socialudvalget og Byraadet var altsaa enige om, at Huslejen i Aarhus var særlig høj for Rentenrydterne, men Forholdet var jo det samme for de Arbejdsløse, og det var derfor med fuld Føje, man anvendte Undtagelsesbestemmelsen i § 293. Det fremgik ligeledes af Lovens Motiver, at naar disse Undtagelsestilfælde foreligger, maa man anvende Undtagelsesbestemmelserne, ellers vilde man komme i Strid med det vigtigste Princip i Socialloven, at ingen maa lide uforskyldt Nød. Det maatte være Sociallovens Alfa og Omega at ordne Forholdene saaledes, at man tager Hensyn til de særlige Omstændigheder og derunder de særlige Forhold i Aarhus Kommune, og Flertallet i Socialudvalget havde derfor med fuld Lovhjemmel bevilget disse Tillæg og varieret dem efter de paagældendes Indtægt. Dette havde ogsaa i den forløbne Tid været hele Udvalgets Synspunkt. En Drøftelse af disse principielle Spørgsmaal var i Virkeligheden ganske unødvendig; det var blot det samme Princip, som havde været praktiseret i Aarhus igennem mange Aar.

Borgmesteren gjorde opmærksom paa, at efter den nye Forretningsorden var det Reglen, at Spørgsmaal om Understøttelse behandles for lukkede Døre, men Byraadet kunde kræve Behandling for aabne Døre, og i dette Tilfælde havde ingen af Medlemmerne protesteret mod Behandling for aabne Døre.

I. C. Sørensen fandt, at Hr. Unmack Larsen gjorde sig skyldig i en Misforstaaelse. Der var ingen Uenighed angaaende § 29; den nævnte udtrykkelig Hjælp til Livets Ophold, Kur og

Pleje

o. s. v., men her var Tale om noget helt andet end § 29, nemlig ekstraordinær Tillægshjælp efter § 293; den skulde kun anvendes i Undtagelsestilfælde, hvilket ogsaa fremgik af den Bestemmelse, at det skal forelægges for Byraadet og vedtages med kvalificeret Majoritet. Hr. Chr. Nielsen var inde paa, at selv om en Mand havde tjent det nævnte Beløb i 11 Maaneder, var Spørgsmaalet, hvor længe han skulde gaa arbejdsløs, før han kunde faa Ekstrahjælp. Taleren vilde da gøre opmærksom paa, at den tidligere omtalte Mand blev arbejdsløs den 22. November, og faa Dage efter mødte han og fik bevilget Ekstrahjælp til sin ordinære Understøttelse. Det burde Udvalget ikke være gaaet med til.

Chr. Nielsen hævdede, at det hørte med til Livets Ophold at have Tag over Hovedet, og hvis en Mand ikke kunde betale sin Husleje og derfor blev sat paa Gaden, var det ikke Byraadet, men Socialudvalget, som havde Ansvaret. Det var af praktiske Grunde nødvendigt i mange Tilfælde at yde Hjælpen, før det kan godkendes af Byraadet, ellers blev hele Arbejdet ganske uoverkommeligt baade for Udvalget og Kontoret, men selvfølgelig skulde det snarest mulig forelægges Byraadet til Godkendelse. Taleren kunde ikke kontrollere de af Landsretssagføreren nævnte Tal, men hvis der var begaaet en Fejl, viste det, hvor vanskeligt Arbejdet er. Men der maatte vist foreligge en Misforstaaelse, for en Mand fik ikke Huslejhjælp hverken den første eller anden Maaned, efter at han var blevet arbejdsløs.

Unmack Larsen kunde ikke paa noget Punkt give Landsretssagfører Sørensen Ret i hans Betragtninger. Det var en ejendommelig Form for Lovfortolkning, at Livets Ophold kun er det, man kan spise; der maatte vel ogsaa høre en Bolig til. Der var i § 293 nævnt en hel Del Tilfælde; men hvis man skønnede, at den paagældende ikke kan eksistere for sin Understøttelse, var man berettiget til at give ham en Ekstrahjælp. Hans Arbejdsløshedsunderstøttelse var hans lovlige Ret, som han selv havde betalt for; det andet beroede paa et Skøn, og Flertallet havde altsaa skønnet, at der forelaa særlige Omstændigheder her.

Stecher Christensen fandt det ret haabløst for de almindelige Medlemmer af Byraadet at drøfte disse Bevillingssager. Angaaende det af Landsretssagføreren nævnte Tilfælde, maatte der selvfølgelig foreligge ganske særlige Omstændigheder, men man kunde jo nok komme ud for, at selv om en Mand har haft denne Indtægt, kan han uforskyldt komme i saadanne Vanskeligheder, at han ikke kan klare sig. Det var vist den almindelige

Opfattelse, at Socialudvalget foretog en saglig og nøgtern Vurdering af Forholdene, og det havde Udvalget sikkert ogsaa gjort i dette Tilfælde. Taleren vilde derfor henstille, at man vedtager Indstillingen, som den foreligger.

Borgmesteren betonedede, at man ikke helt maatte glemme den forsikringsmæssige Side af Sagen. En Mand, som havde sikret sig 21 Kr. i ugentlig Understøttelse, var forskellig stillet fra den, der havde sikret sig 28 Kr. Hvis Udvalget gav den første Huslejhjælp, men ikke den anden, saa var det at straffe den, som havde ydet mest til sin Forsikring; det betød en Fare, idet de paagældende derved blev fristet til at opgive deres Forsikring og overlade til Kommunen at forsørge dem, naar de blev arbejdsløse. De Folk, som gennemgaaende havde Arbejde, sad maaske for større Udgifter til Husleje o. lign., saa de, naar de blev arbejdsløse, hurtigt kom til at mangle det nødvendige; men normalt skulde en Mand med en Indtægt paa 3500 Kr. aarlig kunne klare sig uden Socialhjælp. Som Forholdene laa, vilde Taleren alligevel anbefale Flertallets Forslag; nu havde man arbejdet efter disse Regler i 1 ½ Aar, og det var et meget daarligt Tidspunkt midt paa Vinteren at gaa over til nye Regler, saa hellere tage Spørgsmaalet op til Foraaret. Taleren henstillede, at man gaar med til Indstillingen uden Afstemning.

P. Busch vilde gerne rette den Misforstaaelse, at der i disse Tilfælde var særlige Forhold til Stede. En anden af de paagældende havde haft Arbejde indtil November Maaned og straks faaet Ekstrahjælp, uden at der var Tale om Sygdom eller anden Grund. Naar de i § 293 nævnte særlige Forhold var til Stede, havde de Konservative aldrig nægtet at yde Hjælp, men her var i mange Tilfælde ingen som helst Anledning til yderligere Hjælp.

Vald. Pedersen henstillede, at man fremtidig diskuterer saadanne Spørgsmaal for lukkede Døre; det var ikke helt rigtigt at fremdrage Eksempler ved aabne Møder.

Borgmesteren svarede, at Vald. Pedersen kunde have stillet Forslag herom i Forvejen, men det blev ikke gjort, og der var ikke handlet i Sirid med Forretningsordenen. Der var heller ikke nævnt Navne paa nogen.

Flertallets Indstilling vedtoges med 14 Stemmer mod 6.